

22.08.2017

Asia/6

§ 213

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Nina Hurun ym. talousarvioaloitteesta ikääntyneiden liukastumisturmien ehkäisystä kenkien liukuestein

HEL 2017-002211 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa pyysi asian pöydälle.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Hanna-Leena Nuutinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42662
hanna-leena.nuutinen(a)hel.fi
Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa valtuutettu Nina Hurun ym. talousarvioaloitteesta ikääntyneiden liukastumisturmien ehkäisystä kenkien liukuestein seuraavan lausunnon:

”Helsingin kaupunki pyrkii ehkäisemään tapaturmia, vahvistamaan turvallisuustyötä ja parantamaan turvallisuuskulttuuria. Kaatumisten ja liukastumisten ehkäisy nähdään yhtenä keskeisenä painoalueena niiden suuren määrän ja kustannusvaikutusten vuoksi. Sosiaali- ja terveystoimi on mukana kaupunkitasoisessa tapaturmien ehkäisytyössä.

Ulkona kaatumisen ehkäisyyn voidaan vaikuttaa eri tahojen toimesta, joita ovat esimerkiksi kaupunki, kiinteistönomistajat ja asukkaat itse. Katujen ja jalankulkureittien talvihoitotoimenpiteet, niiden ajoitus, käytettävä kalusto ja materiaalit sekä esteettömyysnäkökohdat ovat näistä keskeisiä. Helsingin kaupunki oli talvella 2016–2017 mukana valtakun-

22.08.2017

nallisessa Pysy pystyssä -viestintäkampanjassa, jossa tehtiin muiden muassa esite hyvien talvikenkien ominaisuuksista jaettavaksi kaupungin toimipisteissä.

Sosiaali- ja terveystoimen eräissä toimipaikoissa on käytössä Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä IKINÄ-malli iäkkäiden kaatumisvaaran tunnistamiseen ja kaatumisten ehkäisyyn. Pitkäaikaishoidossa ja kotihoidossa on käytössä RAI-toimintakykymittari, jolla on mahdollista kartoittaa kaatumisriskiä. Tulosten perusteella suunnitellaan ja toteutetaan henkilökohtaiset toimenpiteet kaatumisen ehkäisemiseksi. Kaikki 75-vuotiaat helsinkiläiset kutsutaan hyvinvointia edistävään yleisötilaisuuteen, joissa kerrotaan muiden muassa tapaturmien ehkäisystä. Aihe on esillä myös 85-vuotiaille tarjottavilla kotikäynneillä.

Ikääntyneen henkilön kaatumisriskin arvioiminen edellyttää yksilöllistä selvitystä, joka kattaa henkilön terveydentilan ja liikuntakyvyn, elintavat, asumis- ja ympäristöolosuhteet sekä omat näkemykset ja toiveet. Kaatumisen ehkäisutoimet valitaan näiden pohjalta yksilöllisesti. Kenkiin kiinnitettävät liukuesteet ovat yksi mahdollinen toimenpide, mutta se ei sovi kaikille. Henkilön saattaa esimerkiksi olla vaikea asettaa liukuestettä paikoilleen ja ottaa niitä pois. Liukuesteet voivat myös lisätä kaatumisriskiä julkisissa sisätiloissa kuten metroasemilla ja kauppakeskuksissa.

Maksuttomien liukuesteiden jakamisesta vuonna 2005 saadut tulokset

Alkuvuonna 2005 helsinkiläisille 75–79-vuotiaille tarjottiin mahdollisuus hankkia maksusitoumuksella talvijalkineisiin liukuesteet ja 38 % heistä hankki ne. Tehdyn selvityksen mukaan tässä ikäryhmässä murtumien määrä ei lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna, kun vertailuryhmässä se lisääntyi hieman. Lonkkamurtumien määrässä vastaavaa ei ollut todettavissa, sillä lonkkamurtumat syntyvät yleensä sisätiloissa. Selvityksen aineisto on niin pieni, ettei luotettavia johtopäätöksiä liukuesteiden vaikutuksista ole mahdollista tehdä.

Liukuestekokeilusta kaupungille aiheutuneet välittömät lisäkustannukset olivat 116 000 euroa. Tämän lisäksi kokeilusta aiheutui runsaasti välillisiä kustannuksia ja hallinnollista työtä kilpailutuksesta, palvelusvelien luovuttamisesta, puhelinneuvonnasta ja laskutuksesta. Laskennallisesti välittömien lisäkustannusten kattaminen terveyspalvelukustannusten säästöillä olisi edellyttänyt noin 400 tapahtumatta jäänyttä, polikliinisesti hoidettavaa yläraajamurtumaa tai lähes 100 tapahtumatta jäänyttä leikkaushoitoa edellyttävää yläraajamurtumaa. Läheskään näin suurta murtumien määrän vähenemistä ei havaittu. Hyötyyn nähden liukuesteistä aiheutuvat kustannukset osoittautuivat korkeiksi, eikä terveyslautakunta pitänyt kokeilun jatkamista perusteltuna.

22.08.2017

Helsingissä asuu 75–79-vuotiaita henkilöitä 19 000. Ehdotetulla 50 000 euron määrärahalla maksuton kenkiin kiinnitettävä liukueste pystytettiin jakamaan heistä arviolta 1 500–5 000:lle. Laskelma perustuu arvioon siitä, että välittömät kustannukset olisivat 10–30 euroa henkilöä kohti.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää kaatumisen ehkäisyä tärkeänä kaikissa ikäryhmissä ja erityisesti ikääntyneillä. Työhön tarvitaan kaikkia toimialoja ja myös kaupungin asukkaita. Sosiaali- ja terveydenhuollossa asia tulee ottaa esille ikääntyneitä kohdattaessa. Yksittäisenä toimenpiteenä maksuttomien liukuesteiden jakaminen kaikille ikääntyneille ei kuitenkaan ole kannatettava, koska ratkaisu ei sovellu jokaiselle, eikä sen kustannushyötyä ole voitu todentaa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvioehdotus vuodelle 2018 on laadittu kaupunginhallituksen 12.6.2017 laatimisoheissaan antamaan raamiin. Vuoden 2018 talousarvioraami ei mahdollista kustannuksia lisääviä toimenpiteitä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ikääntyneiden kaatumistapaturmilla on merkittäviä kielteisiä inhimillisiä, terveydellisiä ja taloudellisia vaikutuksia, joten niiden ehkäisy on tärkeää. Kaatumisen ehkäisyyn voidaan vaikuttaa useilla eri tavoilla, jotka tulee suunnitella yksilöllisesti. Kenkiin kiinnitettävät liukuesteet voivat ehkäistä kaatumista.”

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari on kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Valtuutettu Nina Huru ja 23 muuta valtuutettua ovat tehneet talousarvioaloitteen ilmaisten liukuesteiden jakamiseksi ikääntyneille kaupunkilaisille.

Talousarvioaloitteesta on pyydetty sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle 31.8.2017 mennessä. Lausuntoa ei ole pyydetty muilta lautakunnilta.

Aloite on esityslistan tämän asian liitteenä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Hanna-Leena Nuutinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42662
hanna-leena.nuutinen(a)hel.fi

22.08.2017

Asia/6

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2017-002211 Nina Huru ym. talousarvioaloite Kvsto 22.2.2017
asia 16 (ilman allekirjoituksia)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano